

เอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาในประชาคมอาเซียน PRIVILEGE AND IMMUNITY OF MEMBERS OF THE HOUSE IN ASEAN COMMUNITY

ภูวเดช วงศ์เคี่ยม

Phuwadate Wongkiam

College of Local Management and Development, Pibulsongkram Rajabhat University
corresponding author e-mail: phuwadate@psru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวกับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามกฎหมายของประเทศในกลุ่มอาเซียน ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันโดยเปรียบเทียบกฎหมายในกลุ่มอาเซียน และศึกษาหามาตรการและแนวทางในการแก้ปัญหาอันเกิดจากการใช้เอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาในกลุ่มอาเซียน ทั้งประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์และระบบซีวิลลอว์ ผลการวิจัยพบว่า หลักเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภากำหนดไว้อย่างเด็ดขาดนั้นเป็นการที่สมาชิกรัฐสภาได้รับการยกเว้นจากการถูกฟ้องร้องดำเนินคดี ได้แก่ สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ บรูไน อินโดนีเซีย กัมพูชา เวียดนาม พม่าและมาเลเซีย โดยเฉพาะมาเลเซียกำหนดให้มีคณะกรรมการเอกสิทธิ์ทั้งของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อทำหน้าที่ในการวินิจฉัย ทำสรุปชี้แจงประเด็นต่าง ๆ รวมถึงในเรื่องใด ๆ ที่กระทบต่ออำนาจและเอกสิทธิ์ของสภา ส่วนเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาที่กำหนดไว้อย่างไม่เด็ดขาด มีข้อยกเว้น ได้แก่ ประเทศไทยนั้นมักพบปัญหาการที่สมาชิกรัฐสภา มีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในที่ประชุมสภา ถึงแม้ว่าสมาชิกรัฐสภามีเสรีภาพในการพูด แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ได้ในสภาก็ตาม แต่การใช้เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาต้องไม่ไปละเมิดต่อบุคคลอื่น ส่วนหลักความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาเป็นหลักที่ช่วยปกป้องสมาชิกรัฐสภาให้ไม่ตกอยู่ภายใต้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยสมาชิกรัฐสภาจะไม่ถูกจับกุมหรือถูกดำเนินคดี จากการศึกษพบว่าประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์นั้น หลักความคุ้มกันสมาชิกรัฐสภาจะไม่ถูกจับกุมหรือถูกดำเนินคดี ส่วนประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ หลักความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภานี้ หากสมาชิกรัฐสภา มีการกระทำความผิดอาญา สมาชิกรัฐสภาอาจถูกจับกุมโดยต้องขอความยินยอมจากรัฐสภา แต่ถ้าสมาชิกรัฐสภากระทำความผิดซึ่งหน้าจะทำการร้องขอให้ปล่อย (ชั่วคราว) ได้ เมื่อประธานสภา ร้องขอ ดังนั้น หลักเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาควรกำหนดให้รัฐสภาไทยมีอำนาจที่จะบังคับใช้เอกสิทธิ์ได้เอง โดยให้มีอำนาจในการลงโทษผู้ที่ละเมิดเอกสิทธิ์ของรัฐสภาได้ตามแบบของรัฐสภาอังกฤษ ส่วนหลักความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาประเทศไทยจึงควรมีการตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งขึ้นมาเพื่อดูแลกิจการในสภาโดยให้มีหน้าที่พิจารณาตรวจสอบเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสมาชิก

คำสำคัญ: เอกสิทธิ์ ความคุ้มกัน หลักความไม่ต้องรับผิดชอบ หลักความละเมิดไม่ได้

Abstract

The purposes of this research were to study the concepts and legal theories of parliamentary privileges and immunities within the ASEAN States as well as to compare the relevant laws and to find for the possible measures to resolve the issues from the use of parliamentary privileges and immunities in ASEAN Community both with common and civil law systems. The results revealed that Singapore, Philippines, Brunei, Indonesia, Cambodia, Vietnam, Myanmar, and Malaysia grant absolute privileges to its parliament members by exemption from prosecution. Malaysia particularly had established the committee of privileges for the Senate and House of Representatives to make a diagnosis, a conclusion and an explanation of any matters that may affect the powers and privileges of the house of parliament. Privileges that granted to members of the parliament in Thailand was found that the members of parliament privilege on the speech freedom of expression during the sessions of the assembly without violating others' individual rights were enjoyed by members of the parliament. As for parliamentary immunity, the member of the parliament were not subjected to any criminal procedures and arrested or prosecuted. The study found that the immunity of the members of the parliament in states with the Common law system against any criminal procedures. In comparison, states with the civil law system provided two exceptions to this rule in the circumstances where permission from the parliament was obtained for the member(s) to be arrested by a warrant or for a temporary release. The house of parliament should have the power to dictate and implement the necessary measures to impose disciplinary actions. The committee should be appointed to overlook and ensure supervise matters regarding parliamentary privileges and immunities of all members of the house in Thailand.

Keyword: privilege, immunity, non-accountability, inviolability

บทนำ

แนวความคิดของเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของรัฐสภาเกิดขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันว่าให้สมาชิกรัฐสภาจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยได้มอบเอกสิทธิ์แก่สมาชิกรัฐสภาซึ่งจะเกี่ยวกับเอกสิทธิ์เกี่ยวกับเสรีภาพในการพูด อันถือเป็นเครื่องมือในที่ช่วยให้สมาชิกรัฐสภาสามารถทำงานในฐานะของผู้แทนของปวงชน (Jumpa, 2001) หากสมาชิกรัฐสภาไม่สามารถแสดงความเห็นวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ตรวจสอบและติเตียนการกระทำที่ไม่ชอบได้เพราะเกรงกลัวการถูกโต้ตอบจากฝ่ายบริหารหรือผู้มีอำนาจอื่น ๆ ก็เท่ากับว่าสมาชิกรัฐสภาไม่สามารถทำหน้าที่ในฐานะผู้แทนประชาชน ส่วนความคุ้มกันของรัฐสภามีขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนและสถาบันรัฐสภา โดยผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่สมาชิกรัฐสภาแต่ละคนมีอยู่นั้นไม่ได้มีไว้เพื่อการส่วนตัว แต่ความคุ้มกันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของตนในนามของผู้แทนปวงชน โดยที่รัฐธรรมนูญให้แก่มembers of the parliament ที่จะมาประชุมสภาตามหน้าที่ โดยไม่อาจถูกจับกุมคุมขังหรือดำเนินคดีใด ๆ ในลักษณะที่จะขัดขวางต่อการมาประชุม

ดังกล่าว (Krue-ngam & Uwanoo, 1977) ดังนั้น ความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาจึงเป็นเรื่องของคำสั่งหรืออำนาจเพื่อสาธารณะประโยชน์ที่สมาชิกรัฐสภาไม่อาจที่จะสละได้ เพื่อให้มั่นใจว่ารัฐสภาจะสามารถทำหน้าที่เป็นสถาบันอิสระและถูกต้องดีศรีและอำนาจของตัวเองได้อย่างแท้จริง

ในการถ่ายทอดการประชุมสภาผ่านทางวิทยุโทรทัศน์ บ่อยครั้งที่มีการถ่ายทอดการประชุมสภา ก็มักจะมีความวุ่นวายเกิดขึ้น มีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ไม่สมควร เช่น การพูดจาทำร้ายซึ่งกันและกัน มีการด่าทอกันด้วยถ้อยคำรุนแรงและไม่สุภาพ มีการขว้างปาสิ่งของและทำลายทรัพย์สิน การเสียบบัตรแทนกัน เป็นต้น อันส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของสถาบันนิติบัญญัติและของประเทศเป็นอย่างยิ่ง และด้วยเหตุดังกล่าวประชาชนโดยส่วนใหญ่รู้สึกผิดหวังต่อการทำหน้าที่และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของสมาชิกสภา (Isarangkun Na Ayudhaya, 2016) แนวทางหนึ่งที่จะทำให้เหตุการณ์หรือปัญหาดังกล่าวเบาบางลงได้ คือการทำความเข้าใจแก่สมาชิกสภาเกี่ยวกับ หลักเอกลัทธิของสมาชิกรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ที่จะให้ความคุ้มกันแก่สมาชิกแค่ไหน เพียงใด รวมทั้งประธานแห่งสภาอาจใช้ดุลพินิจที่จะไม่อนุญาตให้มีการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ได้ หากเกิดเหตุการณ์ความวุ่นวายหรือมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในที่ประชุม ซึ่งการใช้ดุลพินิจดังกล่าวถือเป็นกลไกหนึ่งของประธานแห่งสภาที่จะรักษาภาพลักษณ์ของสภาและควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของสมาชิก เพราะหากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขก็จะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นต่อสถาบันนิติบัญญัติของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Mongkolnavin, 2013)

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาถึงเอกลัทธิและความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาตามที่รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศนั้นได้บัญญัติให้เอกลัทธิและความคุ้มกันไว้ ฉะนั้น เพื่อไม่ให้สมาชิกรัฐสภาใช้สิทธิดังกล่าวที่มีอยู่เกินขอบเขตที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ผู้วิจัยต้องการจะทำการศึกษาเอกลัทธิและความคุ้มกันตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทยเอง และบรรดากลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เปรียบเทียบเอกลัทธิและความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญแต่ละประเทศ ทั้งประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (common law) และประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (civil law) เพื่อหาผลและมาตรการเกี่ยวกับเอกลัทธิและความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาในกลุ่มประเทศอาเซียนอันเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทั้งแนวคิด ประวัติความเป็นมาของเอกลัทธิและความคุ้มกัน ตลอดจนบุคคลตามรัฐธรรมนูญที่ได้รับเอกลัทธิและความคุ้มกัน โดยจะทำการศึกษาวิเคราะห์จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ บทความทางวิชาการ ในส่วนของเอกลัทธิและความคุ้มกัน
2. ทำการศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญของประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ เพื่อหาข้อแตกต่างของเอกลัทธิและความคุ้มกัน
3. ทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศซึ่งบัญญัติไว้ในเรื่องเอกลัทธิและความคุ้มกัน

ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (documentary research) ทั้งเอกสารทางวิชาการของไทยและต่างประเทศ ด้วยบทกฎหมาย เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความ เอกสารราชการ และสิ่งพิมพ์ฉบับต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของรัฐสภาของกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา

ผลการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงหลักเอกสิทธิ์และหลักความคุ้มกันของสมาชิกสภา โดยผู้วิจัยขออธิบายถึงคำว่า “เอกสิทธิ์” (privilege) มีความหมายไว้ว่า สิทธิที่จะทำการอันรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดไว้ตามใจชอบ โดยไม่ให้อื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือจะเก็บมาฟ้องเป็นคดีแพ่ง คดีอาญาหรือข้อหาโทษทางวินัยอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ (Itsaviwan, 1986) ซึ่งบุคคลบางประเภทมีความชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ เช่น สมาชิกสภาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือการดำเนินการใด ๆ ในรัฐสภาระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ โดยบุคคลอื่นมีอำนาจไปฟ้องร้องว่ากล่าวในทางใด ๆ เพื่อเป็นหลักประกันหรือคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภา (Suwanwivat, 1982)

ส่วนคำว่า “ความคุ้มกัน” (immunity) คือ ความคุ้มครองที่รัฐธรรมนูญให้แก่สมาชิกสภาที่จะมาประชุมสภาตามหน้าที่ โดยไม่อาจถูกจับกุมคุมขังหรือดำเนินคดีใด ๆ ในลักษณะที่จะขัดขวางต่อการมาประชุมดังกล่าว เพื่อให้สมาชิกสภาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในระหว่างสมัยประชุม แต่หากสมาชิกสภาอยู่นอกสมัยประชุมหรือพ้นจากตำแหน่งแล้ว ความคุ้มกันเช่นนี้นี้ย่อมหมดไป (Krue-ngam & Uwanno, 1977)

ในปัจจุบันรัฐสภาใช้ระบบความคุ้มกันที่สำคัญอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบที่หนึ่งอยู่บนพื้นฐานของรูปแบบของอังกฤษ และเป็นที่ยึดกันทั่วไปในรูปของเสรีภาพในการพูดหรือ หลักความไม่ต้องรับผิดชอบของรัฐสภา ส่วนระบบที่สองมีรากฐานมาจากรูปแบบของฝรั่งเศสให้ความคุ้มกันแก่สมาชิกสภาอย่างกว้างขวางกว่า เนื่องจากไม่เพียงแต่ประกอบด้วยหลักความไม่ต้องรับผิดชอบของรัฐสภาแล้ว แต่ยังมีหลักความละเมิดไม่ได้ของรัฐสภา กล่าวโดยสรุปก็คือว่า หลักความไม่ต้องรับผิดชอบของรัฐสภาให้การปกป้องอย่างพิเศษแก่เสรีภาพในการแสดงออกของสมาชิกสภา และสิทธิให้พูดในสิ่งที่พวกเขารู้สึก (เสรีภาพในการพูด) และอภิปรายในสิ่งที่ต้องการ (เสรีภาพในการอภิปราย) หมายความว่าสมาชิกสภาไม่ต้องรับผิดชอบใด ๆ (ยกเว้นความรับผิดชอบต่อรัฐสภาเองและความรับผิดชอบที่ประชาชนจะลงคะแนนเสียงให้เขาในการเลือกตั้งอีกหรือไม่) ต่อทุกสิ่งที่พูดในการทำหน้าที่ของรัฐสภาและการลงคะแนนโหวตใด ๆ ในรัฐสภา ส่วนหลักความล่วงละเมิดไม่ได้ของรัฐสภาช่วยปกป้องสมาชิกสภาให้ไม่ตกอยู่ภายใต้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทางปกครอง และทางแพ่ง สำหรับสิ่งที่สมาชิกสภาได้พูดหรือกระทำไปแม้จะไม่เกี่ยวข้องกับกิจการงานของรัฐสภา กล่าวโดยทั่วไปก็คือ สมาชิกสภาจะถูกจับหรือดำเนินคดีได้ก็เฉพาะเมื่อได้รับการยินยอมของรัฐสภา โดยหลักความคุ้มกันของรัฐสภาโดยปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญของหลายๆ ประเทศซึ่งหลักความคุ้มกันดังกล่าวนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ ความละเมิดไม่ได้ (inviolability) และความไม่ต้องรับผิดชอบ (non-accountability) คือ

1. หลักความไม่ต้องรับผิดชอบของรัฐสภา (parliamentary non-accountability) นั้นจะกล่าวถึงขอบเขตของเสรีภาพในการพูด แนวคิดเรื่องเอกสิทธิ์และความคุ้มกันปรากฏอยู่ในกฎหมายว่าด้วยสิทธิ ค.ศ. 1689 (Bill of Rights ค.ศ. 1689) ได้รับรองไว้ในข้อ 9 ในเรื่องการมีเสรีภาพในการพูด การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในรัฐสภาได้และเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้สมาชิกสภามีสิทธิในการอภิปรายหรือกล่าวถ้อยคำใด ๆ ในรัฐสภาได้ โดยสมาชิกสภาต้องได้รับการป้องกันจากการแทรกแซง

ทั้งจากอำนาจของกษัตริย์หรือศาล หรือฝ่ายบริหาร จากกฎหมายดังกล่าวที่ได้รับรองไว้ จึงมีแนวคิดเห็นควรให้รัฐสภาที่มีอำนาจคุ้มครองตนเองจากการกระทำที่เป็นการแทรกแซงกิจการของรัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาโดยไม่สมควร รวมทั้งกำหนดขอบเขตของการแทรกแซงดังกล่าวว่าขั้นใดจึงจะเป็นความผิดและมีอำนาจลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้ (Poncaeu, 2006)

2. หลักความละเมิดไม่ได้ของรัฐสภา (parliamentary inviolability) หมายถึง การปกป้องของสมาชิกรัฐสภากับการดำเนินคดีแพ่ง หรือการดำเนินคดีอาญาสำหรับการกระทำนอกเหนือจากที่ดำเนินการตามหน้าที่ของรัฐสภา การถือกำเนิดของแนวคิดของความละเมิดไม่ได้ของรัฐสภามีในรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ค.ศ. 1791 ให้สมาชิกสภาแห่งชาติอาจถูกจับในการกระทำทางอาชญาฐานหมิ่นประมาทหรือโดยอาศัยอำนาจตามหมายจับ แต่กฎหมายกำหนดให้จะต้องแจ้งการจับกุมดังกล่าวโดยเร็ว และไม่อาจดำเนินการต่อได้จนกว่าจะได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ (Poncaeu, 2006)

ในหลายประเทศมักห้ามไม่ให้มีการจับกุมหรือการฟ้องร้องสมาชิกรัฐสภาทุกกรณี หากไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐสภาซึ่งสมาชิกผู้นั้นสังกัดอยู่ ดังนั้น หลักความละเมิดไม่ได้ของรัฐสภาเป็นเพียงการยับยั้งชนิดหนึ่งเพื่อเลื่อนการจับกุมหรือการฟ้องร้องไว้ชั่วคราวเท่านั้นเพราะหากศาลตัดสินว่าผิดก็ต้องถูกลงโทษ

โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หัตถ์บัญญัติเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของรัฐธรรมนูญในกลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบเอกสิทธิ์ของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์

จากการศึกษามาพบว่า ในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (common law) นั้นได้แก่ สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ บรูไน อินโดนีเซีย มีแนวคิดในเรื่องเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาโดยให้ความคุ้มครองในลักษณะที่เด็ดขาด ส่วนประเทศลาวค่อนข้างกำหนดในเชิงหน้าที่เอาไว้ให้ต้องแสดงความเห็นการประชุมสภาได้ (Noibanngo, 2016) แต่ประเทศสิงคโปร์ค่อนข้างกำหนดไว้เด็ดขาดโดยให้เสรีภาพในการพูดดังกล่าวและดำเนินการอภิปรายโดยไม่ต้องรับผิดชอบ รวมทั้งภายนอกสภา ส่วนประเทศบรูไนกำหนดให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกสภาทั้งในสภานิติบัญญัติหรือในคณะกรรมการธิการต่าง ๆ ได้อย่างเสรี แต่ประมุขของรัฐหรือสภานิติบัญญัติทรงไว้ซึ่งอำนาจในการที่จะระงับการปฏิบัติหน้าที่ สิทธิและเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภานิติบัญญัติเป็นการชั่วคราวได้ ส่วนประเทศพม่านั้นสมาชิกของรัฐสภาของพม่าไม่มีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นทั้งในที่ประชุมสภาและที่ประชุมคณะกรรมการธิการได้อย่างเต็มที่ แต่หากบุคคลใดละเมิดเอกสิทธิ์ของสภาก็ถูกลงโทษโดยสภา ส่วนประเทศลาวไม่มีการกำหนดหลักการเรื่องเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาเอาไว้ และประเทศมาเลเซียกำหนดให้สมาชิกรัฐสภาไม่ต้องรับผิดชอบต่อพิจารณาใด ๆ ในศาลต่อสิ่งที่ตนกล่าวหรือลงคะแนนเสียงในการดำเนินการใด ๆ ของแต่ละสภาหรือคณะกรรมการรวมถึงสิ่งตีพิมพ์ภายใต้อำนาจของแต่ละสภาด้วย

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบเอกสิทธิ์ของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์

การกำหนดเรื่องเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาของกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (civil law) ได้แก่ เวียดนาม กัมพูชา และพม่า โดยมีแนวคิดให้ความคุ้มครองสมาชิกรัฐสภาในลักษณะที่เด็ดขาดโดยการไม่ต้องรับผิดชอบต่อข้อกล่าวหาที่ได้กล่าวในที่ประชุมสภา หากบุคคลใดละเมิดเอกสิทธิ์บุคคลนั้นจะต้องถูกลงโทษตามข้อบังคับ กฎหมาย ตามกระบวนการของรัฐสภา แต่การกำหนดเรื่องเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาในไทยมีทั้งกำหนดไว้อย่างเด็ดขาดและไม่เด็ดขาด ส่วนประเทศมาเลเซียกำหนดไว้เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ โดยให้สภาที่มีอำนาจลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจสภาในฐานะเป็นผู้

สืบทอดอำนาจของศาลสูงของรัฐสภา อำนาจดังกล่าวเป็นหลักฐานสำคัญของเอกสิทธิ์ของรัฐสภาและเทียบได้กับอำนาจเด็ดขาดของศาลในการลงโทษผู้ละเมิดอำนาจศาลโทษ (Ponceau, 2006) แต่ในส่วนของประเทศไทยยังไม่ให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกรัฐสภาอย่างเด็ดขาดเท่าที่ควร ในประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยมักจะให้เอกสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ในการที่ตนเองมีหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของประชาชนซึ่งถือว่าเป็นหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ต้องพึงเสียงของประชาชน นอกจากนี้ประเทศสิงคโปร์ ยังกำหนดในเรื่องของช่วงเวลาที่มาชิกรัฐสภาได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองไว้โดยจะได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองจนกว่าจะสิ้นสุดสมาชิกภาพ

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคุ้มกันของประเทศใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์

กลุ่มประเทศอาเซียนที่มีระบบกฎหมายคอมมอนลอว์นั้น มีทั้งหมด 5 ประเทศ ได้แก่ คือ สิงคโปร์ บรูไน ฟิลิปปินส์ พม่า และมาเลเซีย โดยมีหลักความคุ้มกันให้สมาชิกรัฐสภาไม่ต้องรับโทษตามกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งหรือคดีอาญา โดยประเทศสิงคโปร์ ปรากฏในกฎหมายว่าด้วยเอกสิทธิ์ ความคุ้มครอง และอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดให้สมาชิกรัฐสภาไม่ต้องรับโทษตามกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งหรือคดีอาญา ทั้งการจับกุม การคุมขัง หรือการจ่ายค่าเสียหายอันเกิดขึ้นโดยการอภิปรายในการประชุมรัฐสภาหรือการประชุมคณะกรรมการ ส่วนประเทศฟิลิปปินส์มีหลักความคุ้มกันปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ปี ค.ศ. 1987 มาตรา 11 กำหนดให้สมาชิกรัฐสภาจะไม่ถูกจับกุมไม่ว่ากรณีใดและจากการถูกลงโทษจำคุกระยะเวลาไม่เกิน 6 ปี ในช่วงสมัยประชุมสภาแต่ประเทศบรูไนรัฐธรรมนูญกำหนดให้บรรดาสมาชิกรัฐสภาจะได้รับความคุ้มกันอย่างเด็ดขาดเพราะการจับกุม คุมขังหรือการดำเนินคดีใด ๆ ไม่อาจมีได้ เพราะสมาชิกรัฐสภานิติบัญญัติไม่ต้องรับผิดชอบในการกระทำใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกระบวนการพิจารณาในสภานิติบัญญัติ รวมทั้งการประชุมในคณะกรรมการ หรือภายใต้อำนาจของสภานิติบัญญัติ และประเทศมาเลเซียไม่ได้กำหนดเรื่องความคุ้มกันไว้

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคุ้มกันของประเทศใช้ระบบกฎหมายกฎหมายซีวิลลอว์

กลุ่มประเทศอาเซียนที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ได้แก่ อินโดนีเซีย กัมพูชา เวียดนาม และไทย โดยหลักความคุ้มกันสมาชิกรัฐสภา หากสมาชิกรัฐสภาได้มีการกระทำความผิดอาญา สมาชิกรัฐสภาของประเทศดังกล่าวอาจถูกจับโดยมีต้องขอความยินยอมจากรัฐสภา ในบางประเทศรัฐสภาจะต้องได้รับแจ้งการจับกุมสมาชิกรัฐสภาซึ่งได้กระทำความผิดซึ่งหน้าหรือมีการจับในขณะกระทำความผิด เช่น อินโดนีเซีย ไทย กัมพูชา และเวียดนาม ถึงแม้ว่าสมาชิกรัฐสภาจะกระทำความผิดอาญา หากจะจับกุมหรือในกรณีที่มีการร้องขอให้ปล่อย (ชั่วคราว) ของสมาชิกของรัฐสภานั้นจะต้องมีการแจ้งรัฐสภาก่อน เหตุที่ให้สิทธิแก่สมาชิกรัฐสภาที่ถูกกักขังที่จะสามารถเข้าร่วมประชุมสภาได้ เพราะประเทศเหล่านั้นคำนึงถึงหลักที่ว่า ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์และสมาชิกรัฐสภามีหน้าที่รับใช้ประชาชนจึงควรให้สิทธิแก่สมาชิกรัฐสภาในการเข้าร่วมประชุมสภา แต่บางประเทศมีกระบวนการพิจารณาโดยคณะกรรมการประจำสภาด้วย เช่น ประเทศกัมพูชา ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้าต้องมีการรายงานต่อสภาคณะกรรมการถาวรของสภาเพื่อพิจารณาโดยทันที ทั้งนี้ในกระบวนการรายงาน ประเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนามมีขั้นตอนให้คณะกรรมการถาวรของสภาหรือคณะกรรมการประจำสภาเป็นผู้พิจารณาโดยทันที เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการวินัยต่อไป หากตรวจสอบว่ากระทำความผิดทางอาญาสามารถให้สมาชิกผู้นั้นระงับการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจเป็นการชั่วคราวไว้ก่อนได้

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่าประเทศในกลุ่มอาเซียน มีประเทศ สิงคโปร์ บรูไน พม่า มาเลเซีย มีการกำหนดเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาไว้อย่างเด็ดขาด เช่น ประเทศ มาเลเซียมีการกำหนดให้มีคณะกรรมการเอกสิทธิ์ (committee of privileges) ทั้งของสภา ผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อทำหน้าที่ในการวินิจฉัยเรื่องต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย และทำสรุปชี้แจง ประเด็นต่าง ๆ ต่อสภา รวมถึงในเรื่องใด ๆ ที่กระทบต่ออำนาจและเอกสิทธิ์ของสภา โดยกลุ่มประเทศ เหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากประเทศอังกฤษโดยถือว่าเป็นอำนาจของสภา สภาจึงมีอำนาจลงโทษสมาชิก รัฐสภาหรือประชาชนที่ละเมิดเอกสิทธิ์ได้ ซึ่งเอกสิทธิ์ของรัฐสภาเกี่ยวข้องกับฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา) ในฐานะที่เป็นองค์กรที่สามารถที่จะกำหนดกฎระเบียบของตนเองและการบังคับใช้กับสมาชิกสภาด้วย วิธีการลงโทษทางวินัย ซึ่งอาจประกอบด้วยการระงับการเป็นสมาชิกไว้ชั่วคราวและการขับไล่รัฐสภาตาม ระบบรัฐสภาอังกฤษ ดังนั้นควรกำหนดให้รัฐสภาไทยมีอำนาจที่จะบังคับใช้เอกสิทธิ์ได้เอง หากรัฐสภา ไทยมีอำนาจดังกล่าวก็จะทำให้มีอำนาจในการลงโทษผู้ที่ละเมิดเอกสิทธิ์ของรัฐสภาได้ ทั้งนี้เพื่อสภาจะ ได้มีอำนาจควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของสมาชิกรัฐสภา อันส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อสถาบัน นิติบัญญัติของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตย

หลักความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภานั้นเป็นหลักที่ช่วยปกป้องสมาชิกรัฐสภาให้ไม่ตกอยู่ภายใต้ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทางปกครอง และทางแพ่ง สำหรับสิ่งที่สมาชิกรัฐสภาได้พูดหรือกระทำ ไปแม้จะไม่เกี่ยวข้องกับกิจการงานของรัฐสภา กล่าวโดยทั่วไปก็คือ สมาชิกรัฐสภาจะถูกจับหรือ ดำเนินคดีได้ก็เฉพาะเมื่อได้รับยินยอมของรัฐสภา โดยมีการกำหนดระยะเวลาในการคุ้มครองเอาไว้ เช่น ประเทศไทย อินโดนีเซีย ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนาม สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ส่วนประเทศบรูไน ในเรื่อง หลักความคุ้มกันมีอยู่หากผู้นั้นเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติโดยขึ้นอยู่กับประมุข ส่วนประเทศมาเลเซีย รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดในเรื่องความคุ้มกันไว้

ในกรณีสมาชิกรัฐสภามีการกระทำความผิดในระหว่างสมัยประชุมสภาควรมีกระบวนการ รายงานการกระทำของบรรดาสมาชิกรัฐสภาโดยกำหนดให้คณะกรรมการการถาวรของสภาหรือ คณะกรรมการประจำสภาเป็นผู้พิจารณาโดยทันที เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการวินัยต่อไป หากตรวจสอบว่ากระทำความผิดทางอาญาสามารถให้สมาชิกผู้นั้นระงับการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจ เป็นการชั่วคราวไว้ก่อนได้ โดยกระบวนการดังกล่าวนี้ประเทศไทยจึงควรนำมาตรการในกระบวนการ เพิกถอนความคุ้มกันมาใช้อย่างเป็นระบบ ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีการตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่ง ขึ้นมาเพื่อดูแลกิจการในสภาโดยมีหน้าที่พิจารณาตรวจสอบเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสมาชิก ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะผู้แทนประชาชนได้อย่างเต็มที่

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภากับประชาคมอาเซียน ฉะนั้นผู้เขียน ขอสรุปเป็นประเด็นปัญหาในเรื่องเอกสิทธิ์และประเด็นความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาไว้ดังนี้

1. หลักเอกสิทธิ์ของรัฐธรรมนูญในกลุ่มประเทศอาเซียน

จากการศึกษาพบว่าในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์นั้น ได้แก่ สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ บรูไน อินโดนีเซีย จะมีแนวคิดในเรื่องเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาโดยให้ความคุ้มครองในลักษณะ ที่เด็ดขาด ส่วนประเทศลาวค่อนข้างกำหนดในเชิงหน้าที่เอาไว้ให้ต้องแสดงความคิดเห็นจากการประชุม

สภา จากการศึกษาพบว่า ประเทศสิงคโปร์ค่อนข้างกำหนดไว้เด็ดขาดโดยให้เสรีภาพในการพูดดังกล่าว และดำเนินการอภิปรายโดยไม่ต้องรับผิดชอบ รวมทั้งภายนอกสภา ส่วนประเทศบรูไนที่ให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกสภาทั้งในสภานิติบัญญัติหรือในคณะกรรมการต่าง ๆ ได้อย่างเสรี แต่ประมุขของรัฐหรือสภานิติบัญญัติทรงไว้ซึ่งอำนาจในการที่จะระงับการปฏิบัติหน้าที่ สิทธิและเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภานิติบัญญัติเป็นการชั่วคราวได้ ส่วนประเทศพม่าที่สมาชิกของสภาของพม่ามีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นทั้งในที่ประชุมสภาและที่ประชุมคณะกรรมการได้อย่างเต็มที่ แต่หากบุคคลใดละเมิดเอกสิทธิ์ของสภาถูกลงโทษโดยสภา ส่วนประเทศลาวไม่มีการกำหนดหลักการเรื่องเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาเอาไว้ และประเทศมาเลเซีย กำหนดให้สมาชิกสภาไม่ต้องรับผิดชอบต่อการพิจารณาใด ๆ ในศาลต่อสิ่งที่ตนกล่าวหรือลงคะแนนเสียงในการดำเนินการใด ๆ ของแต่ละสภาหรือคณะกรรมการ รวมถึงสิ่งตีพิมพ์ภายใต้อำนาจของแต่ละสภาด้วย

การกำหนดเรื่องเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาของกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ได้แก่ เวียดนาม กัมพูชา พม่า มีแนวคิดให้ความคุ้มครองสมาชิกสภาในลักษณะที่เด็ดขาดโดยการไม่ต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่ได้กล่าวในที่ประชุมสภา หากบุคคลใดละเมิดเอกสิทธิ์บุคคลนั้นจะต้องถูกลงโทษตามข้อบังคับ กฎหมาย ตามกระบวนการของสภา แต่การกำหนดเรื่องเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาไทยมีทั้งกำหนดไว้อย่างเด็ดขาดและไม่เด็ดขาด ส่วนประเทศมาเลเซีย กำหนดไว้เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ โดยให้สภาจะมีอำนาจลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจสภาในฐานะเป็นผู้สืบทอดอำนาจของศาลสูงของสภา อำนาจดังกล่าวเป็นหลักสำคัญของเอกสิทธิ์ของสภาและเทียบได้กับอำนาจเด็ดขาดของศาลในการลงโทษผู้ละเมิดอำนาจศาลโทษ (Charoen, 1999) โดยประเทศดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากประเทศอังกฤษโดยถือว่าเป็นอำนาจของสภา สภาจึงมีอำนาจลงโทษสมาชิกสภาหรือประชาชนที่ละเมิดเอกสิทธิ์ได้ ซึ่งเอกสิทธิ์ของสภาเกี่ยวข้องกับฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา) ในฐานะที่เป็นองค์กรที่สามารถที่จะกำหนดกฎระเบียบของตนเองและการบังคับใช้กับสมาชิกสภาด้วยวิธีการลงโทษทางวินัยซึ่งอาจประกอบด้วยการระงับการเป็นสมาชิกไว้ชั่วคราวและการขับไล่รัฐสภาตามแบบของสภาอังกฤษ แต่ในส่วนประเทศไทยยังไม่ให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกสภาอย่างเด็ดขาดเท่าที่ควร ในประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย มักจะให้เอกสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ในการที่ตนเองมีหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของประชาชนซึ่งถือว่าเป็นหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ต้องฟังเสียงของประชาชน นอกจากนี้ประเทศสิงคโปร์ยังกำหนดในเรื่องของช่วงเวลาที่มีสมาชิกสภาได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองไว้โดยจะได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองจนกว่าจะสิ้นสุดสมาชิกภาพ

2. ความคุ้มกันของสมาชิกสภาในกลุ่มประเทศอาเซียน

หลักความคุ้มกันของสมาชิกสภา เป็นหลักที่ช่วยปกป้องสมาชิกสภาให้ไม่ตกอยู่ภายใต้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทางปกครอง และทางแพ่ง ซึ่งสมาชิกสภาได้กระทำไปแม้จะไม่เกี่ยวข้องกับกิจการงานของสภา โดยหลักนี้มีใช้สิทธิเด็ดขาดหรือเป็นลักษณะความคุ้มกันอย่างแคบที่จะคุ้มครองสมาชิกสภาจากการไม่ต้องถูกลงโทษ โดยเป็นหลักที่จะทำให้สมาชิกสภาปลอดภัยจากภัยที่ตนจะไม่ถูกจับกุม หรือถูกดำเนินคดีจากข้อหาที่ไม่มีมูลความจริง หากสมาชิกสภามั่นใจว่าข้อหาดังกล่าวไม่มีมูล ก็สามารถยกหลักความคุ้มกันมาคุ้มครองตนได้

กลุ่มประเทศอาเซียนที่มีระบบกฎหมายคอมมอนลอว์นั้น มีทั้งหมด 5 ประเทศ ได้แก่ คือ สิงคโปร์ บรูไน ฟิลิปปินส์ พม่า และมาเลเซีย โดยหลักความคุ้มกันสมาชิกสภาไม่ต้องรับผิดชอบต่อกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งหรือคดีอาญา โดยประเทศสิงคโปร์ปรากฏในกฎหมายว่าด้วยเอกสิทธิ์

ความคุ้มครอง และอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดให้สมาชิกรัฐสภาไม่ต้องรับโทษตามกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งหรือคดีอาญา ทั้งการจับกุม การคุมขัง หรือการจ่ายค่าเสียหายอันเกิดขึ้นโดยการอภิปรายในการประชุมรัฐสภาหรือการประชุมคณะกรรมการ ส่วนประเทศฟิลิปปินส์มีหลักความคุ้มกันปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ปี ค.ศ. 1987 มาตรา 11 กำหนดให้สมาชิกรัฐสภาจะไม่ถูกจับกุม ไม่ว่ากรณีใดและจากการถูกลงโทษจำคุกระยะเวลาไม่เกิน 6 ปี ในช่วงสมัยประชุมสภา แต่ประเทศบรูไนรัฐธรรมนูญกำหนดให้บรรดาสมาชิกรัฐสภาจะได้รับความคุ้มกันอย่างเด็ดขาดเพราะการจับกุม คุมขัง หรือการดำเนินคดีใด ๆ ไม่อาจมีได้เพราะสมาชิกรัฐสภานิติบัญญัติไม่ต้องรับผิดชอบในการกระทำใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกระบวนการพิจารณาในสภานิติบัญญัติ รวมทั้งการประชุมในคณะกรรมการหรือภายใต้อำนาจของสภานิติบัญญัติ และประเทศมาเลเซีย ไม่ได้กำหนดเรื่องความคุ้มกันไว้

กลุ่มประเทศอาเซียนที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ได้แก่ อินโดนีเซีย กัมพูชา เวียดนาม และไทย โดยหลักความคุ้มกันสมาชิกรัฐสภา หากสมาชิกรัฐสภาได้มีการกระทำความผิดอาญา สมาชิกสภาของประเทศดังกล่าวอาจถูกจับโดยมีต้องขอความยินยอมจากรัฐสภา ในบางประเทศรัฐสภาจะต้องได้รับแจ้งการจับกุมสมาชิกรัฐสภาซึ่งได้กระทำความผิดซึ่งหน้าหรือหรือมีการจับในขณะที่กระทำความผิด เช่น อินโดนีเซีย ไทย กัมพูชา เวียดนาม ถึงแม้ว่าสมาชิกรัฐสภาจะกระทำความผิดอาญา หากจะจับกุมหรือในกรณีที่มีการร้องขอให้ปล่อย (ชั่วคราว) ของสมาชิกของรัฐสภานั้นจะต้องมีการแจ้งรัฐสภาก่อน เหตุที่ให้สิทธิแก่สมาชิกรัฐสภาที่ถูกกักขังที่จะสามารถเข้าร่วมประชุมสภาได้ เพราะประเทศเหล่านั้นคำนึงถึงหลักที่ว่า ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์และสมาชิกรัฐสภามีหน้าที่รับใช้ประชาชนจึงควรให้สิทธิแก่สมาชิกรัฐสภาในการเข้าร่วมประชุมสภา แต่บางประเทศมีกระบวนการพิจารณาโดยคณะกรรมการประจำสภาด้วย เช่น ประเทศกัมพูชา ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้าต้องมีการรายงานต่อสภาคณะกรรมการถาวรของสภาเพื่อพิจารณาโดยทันที ทั้งนี้ต้องมีมติเห็นชอบต้องมีคะแนนเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกของสภาทั้งหมด ส่วนสภาสามารถระงับการคุมขังหรือดำเนินคดีกับสมาชิกสภาแห่งชาติได้ต้องมีมติเสียงข้างมาก 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกสภาแห่งชาติทั้งหมด ทั้งนี้ในกระบวนการรายงาน ประเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนามมีขั้นตอนให้คณะกรรมการถาวรของสภาหรือคณะกรรมการประจำสภาเป็นผู้พิจารณาโดยทันที เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการวินิจฉัยต่อไป หากตรวจสอบว่ากระทำความผิดทางอาญา สามารถให้สมาชิกผู้นั้นระงับการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจเป็นการชั่วคราวไว้ก่อนได้

การเปรียบเทียบเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาในกลุ่มประเทศอาเซียน สำหรับเอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาในประเทศต่าง ๆ ได้แก่

1. อินโดนีเซีย

เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภาถูกจำกัดไว้เป็นถ้อยคำหรือข้อความโดยสมาชิกรัฐสภาและโดยการออกเสียงลงคะแนนภายในรัฐสภา เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภามีผลบังคับใช้เป็นถ้อยคำหรือเป็นลายลักษณ์อักษรโดยสมาชิกรัฐสภาทั้งภายในและภายนอกสภา

2. มาเลเซีย

รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐมาเลเซีย มาตรา 72 กำหนดว่า เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการจะไม่ถูกดำเนินการสอบสวนในศาล ส่วนสมาชิกรัฐสภาไม่ต้องรับผิดชอบการพิจารณาใด ๆ ในศาลต่อสิ่งที่ตนกล่าวหรือลงคะแนนเสียงในการดำเนินการใด ๆ ของแต่ละสภาหรือคณะกรรมการ หรือต่อสิ่งที่พิมพ์ภายใต้อำนาจของแต่ละสภา ทั้งนี้ จะไม่บังคับใช้กับสมาชิกรัฐสภาผู้ที่

ถูกกล่าวหาว่ามีความผิดภายใต้กฎหมายที่ผ่านโดยรัฐสภาหรือมีความผิดภายใต้พระราชบัญญัติการจลาจล พ.ศ. 2491 นอกจากนี้ สมาชิกรัฐสภายังไม่ต้องรับผิดชอบต่อการดำเนินการใด ๆ ในศาลในส่วนที่สมาชิกผู้นั้นได้กล่าวเกี่ยวกับสมเด็จพระราชาธิบดีหรือผู้ปกครองรัฐ เมื่อมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาทั้งสองสภาหรือของคณะกรรมการใด ๆ ยกเว้นในกรณีที่สมาชิกผู้นั้นกล่าวสนับสนุนการยกเลิกหรือล้มล้างตำแหน่งสมเด็จพระราชาธิบดีตามรัฐธรรมนูญในฐานะผู้นำสูงสุดของสหพันธรัฐหรือผู้ปกครองรัฐ

3. ฟิลิปินส์

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มาตรา 6 (sec 11) กำหนดว่า สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะได้รับเอกสิทธิ์คุ้มกันจากการถูกลงโทษจำคุกเนื่องจากความผิดที่จะจำคุกไม่เกินหกปี หากอยู่ในสมัยการประชุมของรัฐสภา สมาชิกจะไม่ถูกตั้งกระทู้ถามหรือถูกเรียกร้องให้รับผิดชอบในสิ่งที่ได้กล่าวหรืออภิปรายในรัฐสภาหรือคณะกรรมการ

4. สิงคโปร์

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์ มาตรา 63 กำหนดว่า เอกสิทธิ์ของรัฐสภาจะต้องเป็นไปตามกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งจะกำหนดและควบคุมเอกสิทธิ์ ความคุ้มกันหรืออำนาจของรัฐสภาไว้ ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางรัฐสภา (parliament (privileges, immunities and powers) act) มาตรา 5 กำหนดว่า สมาชิกรัฐสภามีเสรีภาพในการพูดและการอภิปรายและดำเนินการในรัฐสภาและเสรีภาพในการพูดดังกล่าว โดยสมาชิกรัฐสภาไม่ต้องรับผิดชอบต่อถูกฟ้องร้องหรือถูกพิจารณาในศาลใด ๆ ถูกคณะกรรมการสอบสวน, ถูกคณะกรรมการการสอบสวน หรือสถานที่อื่นใดภายนอกรัฐสภา

5. ไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 18 วรรคหนึ่งและวรรคสอง กำหนดว่า ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใด ๆ ในทางแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวผู้นั้นในทางใดมิได้ เอกสิทธิ์ดังกล่าวนี้ให้คุ้มครองไปถึงกรรมการธิการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติตลอดจนคุ้มครองบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประชุมอีกด้วย แต่ไม่คุ้มครองสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดหากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณสภานิติบัญญัติแห่งชาติและถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดอาญา หรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

หมายเหตุ หลังจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ใช้บังคับเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 ในมาตรา 124 กำหนดเรื่องเอกสิทธิ์โดยมีการจำกัดขอบเขตของการกระทำที่ทำให้สมาชิกรัฐสภาได้รับเอกสิทธิ์ไว้เฉพาะการกล่าวถ้อยคำในทางแถลงข้อเท็จจริง การแสดงความคิดเห็นและการออกเสียงลงคะแนน อันเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาเท่านั้น หากเป็นการกระทำอื่น เช่น ชกต่อยทำร้ายกันในสภาหรือมีถ้อยคำหรือข้อความหมิ่นประมาทผู้อื่นเช่นนี้เอกสิทธิ์ย่อมไม่คุ้มครอง รวมถึงกรณีที่สมาชิกรัฐสภาถ้อยคำก่อนหรือหลังการประชุมหรือขณะพักการประชุม แม้อยู่ในห้องประชุมก็ไม่ได้รับเอกสิทธิ์ และสมาชิกรัฐสภาต้องเป็นการกล่าวโดยได้รับอนุญาตจากประธานสภา และถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมด้วยจึงจะได้รับเอกสิทธิ์

6. บรูไน

รัฐธรรมนูญแห่งบรูไน มาตรา 53 กำหนดว่า สมาชิกสภานิติบัญญัติมีสิทธิอภิปรายแสดงความคิดเห็นของตนในสภานิติบัญญัติหรือในคณะกรรมการต่าง ๆ ได้อย่างเสรีในหัวข้อต่าง ๆ เว้นแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำให้เสื่อมเสียซึ่งสิทธิสถานะ ตำแหน่ง อำนาจ เอกสิทธิ์อำนาจอธิปไตยหรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระราชอำนาจของสมเด็จพระราชาธิบดี ผู้สืบราชบัลลังก์ คู่สมรส หรือพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์อื่นหรือเป็นเรื่องหลักปรัชญาการปกครองระบอบราชาธิปไตยอิสลามมาเลย์ทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือที่เป็นความผิดทางอาญาภายใต้พระราชบัญญัติการปลุกปั่นให้ขัดขืนอำนาจปกครอง

7. เวียดนาม

รัฐธรรมนูญแห่งเวียดนามวางหลักเรื่องเอกสิทธิ์บรรดาสมาชิกสภาแห่งชาติถือเป็นตัวแทนแห่งความหวังของประชาชน โดยผู้แทนเหล่านั้นได้รับการเลือกตั้ง โดยประชาชนและทำหน้าที่ในนามของประชาชนในสภาแห่งชาติ ดังนั้น สมาชิกสภาแห่งชาติย่อมได้รับเอกสิทธิ์ทางกฎหมาย ทั้งนี้ โดยมีความรับผิดชอบ และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาแห่งชาติเริ่มมีผลหลังสภาแห่งชาติได้รับรองสถานะในวันแรกของสมัยประชุมที่หนึ่งของสภาแห่งชาติชุดนั้น

8. ลาว

ไม่มีกำหนดไว้

9. พม่า

รัฐธรรมนูญแห่งพม่า กำหนดว่า สมาชิกรัฐสภามีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นและลงคะแนนเสียงในรัฐสภาและคณะกรรมการร่วมของรัฐสภาตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภากำหนด ต้องไม่มีการดำเนินการที่เป็นการขัดขวางการเสนอ การอภิปราย และการดำเนินการใดในรัฐสภาและคณะกรรมการร่วมของรัฐสภาของสมาชิกรัฐสภา

เว้นแต่มีการกำหนดไว้ในกฎหมาย สมาชิกขององค์กรหรือผู้ที่เป็นตัวแทนขององค์กรระดับสหภาพที่จัดตั้งตามรัฐธรรมนูญที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมรัฐสภามีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภากำหนด โดยต้องไม่มีการดำเนินการใดที่จะเป็นการขัดขวางการเสนอหรือการแสดงความคิดเห็นในรัฐสภาในกรณีข้างต้น เว้นแต่มีการกำหนดไว้ในกฎหมาย

10. กัมพูชา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา กำหนดว่า สมาชิกรัฐสภาได้รับเอกสิทธิ์ในการไม่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับถ้อยคำที่ได้กล่าวในที่ประชุมสภา

ส่วนความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาในประเทศต่าง ๆ ได้แก่

1. อินโดนีเซีย

หลักความคุ้มกันใช้บังคับต่อคดีทางอาญาและทางแพ่งครอบคลุมทุกความผิดโดยมีข้อยกเว้นในส่วนของความผิดร้ายแรง (การกบฏและอื่น ๆ) และความผิดเล็กน้อย (ความผิดจรรยาบรรณ และอื่น ๆ) สำหรับกรณีข้อยกเว้นถือเป็นอำนาจของประธานาธิบดีมี เช่น กรณีการฟ้องคดีอาญาหรือการกักขัง, การเลื่อนการฟ้องคดีอาญาหรือการกักขังการเข้าร่วม, การประชุมของสมาชิกสภาที่ถูกจำคุกหรือกักขัง ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐร้องขอ

2. มาเลเซีย

ไม่มีกำหนดไว้

3. ฟิลิปปินส์

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ กำหนดว่า สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะถูกคุมขังไม่เกินระยะเวลา 6 ปี ในทุกคดี และจะได้รับอิสระจากการคุมขังในระหว่างที่มีการประชุม การอภิปรายในที่ประชุมของสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการการ ไม่สามารถนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องได้

4. สิงคโปร์

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์ กำหนดว่า

4.1 สมาชิกวุฒิสภาไม่ต้องรับโทษตามกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งหรือคดีอาญา ทั้งการจับกุม การคุมขัง หรือการจ่ายค่าเสียหายอันเกิดขึ้นจากการอภิปรายในการประชุมรัฐสภาหรือการประชุมคณะกรรมการการ ยื่นญัตติให้พิจารณาร่างกฎหมาย การตอบกระทู้ถาม หรืออื่น ๆ ที่ได้อภิปรายในรัฐสภาหรือคณะกรรมการการ

4.2 สมาชิกวุฒิสภาไม่ต้องรับโทษตามกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญา ทั้งการจับกุม การคุมขัง หรือการจ่ายค่าเสียหายอันเกิดจากผลของการกระทำใด ๆ ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาหรือประธานรัฐสภา หรือการกระทำใด ๆ ภายใต้อำนาจตามกฎหมายหรือภายใต้คำสั่งที่ออกโดยรัฐสภาหรือประธานรัฐสภาให้มีผลใช้บังคับ

5. ไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 18 วรรคท้าย กำหนดว่า ในกรณีที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติถูกควบคุมหรือขัง ให้ส่งปล่อยเมื่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติร้องขอหรือในกรณีถูกฟ้องในคดีอาญา ให้ศาลพิจารณาคดีต่อไปได้ เว้นแต่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติร้องขอให้งดการพิจารณาคดี

หมายเหตุ หลังจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ใช้บังคับเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 ในมาตรา 125 กำหนดเรื่องความคุ้มกันว่า ระหว่างสมัยประชุม การจับกุมขัง หมายถึงมาสอบสวนในฐานะผู้ต้องหาจะทำได้เว้นแต่สภานุญาต (ไม่ใช่สมาชิคนั้นอนุญาต) หรือจับขณะทำความผิด ถ้าจับขณะทำความผิดให้รายงานไปยังประธานสภา หากประธานสั่งให้ปล่อยเพื่อให้มาประชุมสภาได้ (ประธานสั่ง) นอกจากนี้ ถ้าสมาชิกถูกคุมขังและขณะนั้นอยู่ระหว่างสมัยประชุม ถ้าประธานสภาร้องขอ(ไม่ใช่สมาชิคนั้นร้องขอ) ศาลต้องปล่อยชั่วคราวโดยจะมีหลักประกันหรือไม่ก็ได้ ในกรณีมีคดีที่ตกเป็นจำเลยคดีอาญาและอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีอาญาของศาล ศาลสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางการมาประชุม

6. บรูไน

รัฐธรรมนูญแห่งบรูไน มาตรา 53 กำหนดว่า การดำเนินการใดที่ถูกต้องสมบูรณ์ในชั้นการพิจารณาของสภานิติบัญญัติหรือในชั้น คณะกรรมการการต่าง ๆ จะไม่ถูกตั้งคำถามหรือถูกตรวจสอบโดยศาลทั้งสิ้น

สมาชิกสภานิติบัญญัติไม่ต้องรับผิดชอบในการกระทำใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกระบวนการ พิจารณาในสภานิติบัญญัติหรือในคณะกรรมการการ โดยไม่ถูกตั้งคำถามหรือถูกตรวจสอบจากศาล

สมาชิกสภานิติบัญญัติไม่ต้องรับผิดชอบทางกฎหมายต่อกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในชั้นศาล ในเรื่องที่ได้ประกาศโดยหรือภายใต้อำนาจของสภานิติบัญญัติ

7. เวียดนาม

รัฐธรรมนูญแห่งเวียดนาม ค.ศ. 1992 แก้ไขปี ค.ศ.2013 มาตรา 81 กำหนดว่า สมาชิกสภาแห่งชาติย่อมไม่ถูกจับกุมขัง หรือถูกฟ้องร้องดำเนินคดีหากไม่ได้รับอนุญาต จากสภาแห่งชาติ และหากไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการประจำสภาแห่งชาติในกรณีที่อยู่ระหว่างปิดสมัยประชุมสภา

ในกรณีที่มีการกระทำผิดซึ่งหน้าสมาชิกสภานั้นจะถูกนำตัวไปคุมขังชั่วคราว หน่วยงานที่กักขังสมาชิกสภาแห่งชาติต้องรายงานต่อสภาแห่งชาติหรือคณะประจำสภาแห่งชาติ เพื่อพิจารณาอนุมัติการจับกุมทันที

8. ลาว

รัฐธรรมนูญของลาว (ฉบับปรับปรุง ปี ค.ศ. 2015) มาตรา 64 กำหนดว่า สมาชิกสภาแห่งชาติได้รับเอกสิทธิ์ที่จะไม่ถูกดำเนินคดีหรือกักขัง หากไม่ได้รับความเห็นชอบจากสภาแห่งชาติหรือคณะประจำสภาแห่งชาติ (ในเวลาที่สภาแห่งชาติมิได้เปิดสมัยการประชุม)

ในกรณีที่มีการกระทำผิดซึ่งหน้าหรือรีบด่วน หน่วยงานที่กักขังสมาชิกสภาแห่งชาติต้องรายงานต่อสภาแห่งชาติหรือคณะประจำสภาแห่งชาติ (ในเวลาที่สภาแห่งชาติมิได้เปิดสมัยการประชุม) เพื่อพิจารณาอนุมัติการจับกุมทันที

การสืบสวน สอบสวนไม่อาจเป็นสาเหตุให้สมาชิกสภาแห่งชาติที่ถูกดำเนินคดีนั้นขาดการประชุมสภาแห่งชาติได้

9. พม่า

รัฐธรรมนูญแห่งพม่า กำหนดว่า สมาชิกรัฐสภาได้รับความคุ้มกันหากจำเป็นจะต้องจับกุมคุมขังสมาชิกรัฐสภาที่อยู่ในระหว่างสมัยประชุมรัฐสภาหรือบุคคลเข้าร่วมสมัยประชุมของรัฐสภาตามที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับเชิญจากประธานรัฐสภา ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องเสนอหลักฐานที่น่าเชื่อถือให้กับรัฐสภา โดยบุคคลที่กล่าวข้างต้นต้องไม่ถูกจับกุม หากไม่ได้รับอนุญาตจากประธานรัฐสภา

10. กัมพูชา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา มาตรา 80 กำหนดว่า สมาชิกสภาแห่งชาติย่อมได้รับความคุ้มกันทางรัฐสภา

สมาชิกสภาแห่งชาติจะถูกฟ้องร้อง คุมขัง หรือจับกุม เพราะเหตุแห่งการแสดงความคิดเห็นในระหว่างปฏิบัติหน้าที่มิได้

การดำเนินคดี จับกุม หรือคุมขังสมาชิกสภาแห่งชาติในระหว่างสมัยประชุม จะกระทำได้อีกแต่โดยความยินยอมของสภาแห่งชาติหรือของคณะกรรมการธิการถาวรของสภาแห่งชาติเท่านั้น เว้นแต่ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้าในกรณีนี้ให้ผู้มีอำนาจรายงานต่อสภาแห่งชาติหรือคณะกรรมการธิการถาวรเพื่อพิจารณาโดยทันที

การพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการธิการถาวรของสภาแห่งชาติให้เสนอต่อสภาแห่งชาติเพื่อพิจารณาในสมัยประชุมคราวถัดไป มติเห็นชอบต้องมีคะแนนเสียงข้างมากสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาแห่งชาติทั้งหมด

การคุมขังหรือดำเนินคดีกับสมาชิกสภาแห่งชาติจะถูกระงับ โดยมติเสียงข้างมากสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาแห่งชาติทั้งหมดหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาเป็นอย่างมาก

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย เลื่อนฉวี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระพงษ์ อินทร์ทอง ที่ได้ชี้แนะในงานวิจัยครั้งนี้ รวมถึงผู้ช่วยศาสตราจารย์ปณมา เอี่ยมสะอาด และอาจารย์ ดร.วรรัตน์ วรวิรัช ที่ท่านได้มอบทุนวิจัยให้แกข้าพเจ้า โดยงานวิจัยนี้ได้รับทุนพัฒนานักวิจัยใหม่ กองทุนสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

เอกสารอ้างอิง

- Charoen, P. *Limitation of Using Privilege and Immunity of Member of Parliament*. Master of Law (Public Law), Faculty of Law, Thammasat University, 1999.
- Clowuttiwat, P. *Privilege and Immunity*, 2015. Available at: <http://wiki.kpi.ac.th>. (King Prajadhipok's Institute). Accessed July 11, 2016.
- Government of Singapore *Constitution of the Republic of Singapore, Article 63*. 2010. Available at: [http://www.eld.gov.sg/Resources/Parliamentary/The%20Constitution%20of%20the%20Republic%20of%20Singapore%20\(The%20Legislature%20-%20Part%20VI\).pdf](http://www.eld.gov.sg/Resources/Parliamentary/The%20Constitution%20of%20the%20Republic%20of%20Singapore%20(The%20Legislature%20-%20Part%20VI).pdf). Accessed August 13, 2016.
- Itsaviwan, K. *Periscope Constitution Thailand*. Bangkok: Sutthisarn Printing, 1986.
- Isarangkun Na Ayudhaya, P. The Feeling of Exploring the Behavior of the Council. Case Studies in Honor of People Aged 18 Years and Over in Bangkok, 2016. *And Important Cities of the Province*. Available at <http://www.ryt9.com/s/abcp/1745270>. Accessed August 1, 2016.
- Jumpa, M. *Encyclopedia Constitution of Thailand (1997) and Current Political Issues*. Privilege and immunity. Bangkok: Kurusapa Business Organization, 2001.
- Jumpa, M. *Introduction to the Constitution of the Kingdom of Thailand (BE 2550)*. Bangkok: Chulalongkorn University, 2007.
- Krue-ngam, V. *Constitutional law*. (Edition 3). Bangkok: Nitibannakarn Printing House, 1987.
- Krue-ngam, V. Uwanno, B. *Statute governing the 1977 Constitution*. Bangkok: Nam Akson Printing House, 1997.
- Mongkolnavin, U. *Open Letter October 15, 2013 the Proposed Guidelines for Resolving Cases Parliament Members Show Inappropriate Behavior at The Council*, 2013. Available at <http://www.nrlcthailand.org/nrlc2013/download/20131021.pdf> Accessed August 1, 2016.
- Noibanngo, P. *National Congress of the Lao People's Democratic Republic: the role*, 2016. Authority and administration. Available at <http://intranet.senate.go.th/bfl/>. Accessed June 21, 2016.
- Ponceau, H. *Parliamentary Immunity Background Paper Prepared by the Inter- Parliamentary Union*, 2006. Available at: <http://www.gopacnetwork.org/Docs/Global/IPU%20-0UNDP%20Immunity%20 Paper.pdf>. Accessed August 13, 2016.
- Suwanwivat, Y. *Constitutional Privileges and Immunities*. Master of Law (Public Law), Faculty of Law, Chulalongkorn University; 1982.
- The secretariat of the House of Representatives. *Privilege of Member of Parliament*. Bangkok: Legal and academic centers; 1975.
- Vannasaeng, P. *Privilege and Immunity under the Constitution*. This white Paper is A part of the Training. The course "for democracy, rule of law," the first generation college Constitution. Institute for Constitutional Studies Office of the Constitutional Court; 2014.